ASBESTSANERING

Asbest opruimen is 'knetterhard' werken

Asbest is levensgevaarlijk. Dus wil de overheid een verbod op asbestdaken per 2024. Of ze dan allemaal weg zijn, is de vraag.

Door onze correspondent
Annette Toonen

FOTO'S RIEN ZILVOLD

Melkveehouder Luttikhuis moet 500 vierkante meter asbest van zijn stal afhalen. Kost 20 mille, „maar het is wel nodig".

FLERINGEN/TUBBERGEN. Dit dak moet eraf, zegt agrariër Walter Luttikhuis. Hij wijst naar een gebouw op zijn erf in het Twentse Fleringen. Plukjes mos hebben zich gehecht aan de grijze, veertig jaar oude asbestplaten. Op zijn koestal ligt zo'n 500 vierkante meter. „Het dak wordt minder; de platen worden dunner." Vervanging gaat hem 20 mille kosten, schat Luttikhuis. „Ik verdien er niks mee, maar het is wel nodig", zegt hij.

Per 1 januari 2024 wil de rijksoverheid asbestdaken verbieden. Vrijkomende asbestvezels kunnen longkanker, asbestose of mesothelioom (long- en buikvlieskanker) veroorzaken. Deskundigen wijzen op het 'inlooprisico' als dakgoten boven deuren ontbreken: asbestdeeltjes die op de grond vallen, kunnen naar binnen worden gelopen. Dat kan gevaarlijk zijn voor met name kinderen. Asbestziekten openbaren zich pas na 30 tot 40 jaar.

Luttikhuis: „Ik wil niet op mijn geweten hebben dat mensen door mijn eigendommen ziek worden."

Hij schrok toen hij hoorde dat jaarlijks tussen 900 en 1.300 mensen sterven door asbestziekten. Dat zijn er meer dan er doden in het verkeer vallen - 629 in 2016. „Als we dit tevoren hadden geweten, hadden we zo'n dak er nooit op gelegd. Makkelijk zat."

In de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw zijn veel stallen gedekt met asbestplaten. Die waren goedkoop, sterk, isolerend en brandwerend. In die jaren draaide de asbestproductie op volle toeren, hoewel bekend was dat asbest kanker kon veroorzaken. Asbestdeskundige Otto Hegeman verklaart: „De goede lobby van asbestproducent Eternit."

Sinds 1993 is toepassing van asbest in Nederland verboden.

Subsidie

Luttikhuis oriënteert zich nu op de mogelijkheden. Wat moet er straks op de stal? Sandwichpanelen, golfplaten met zonnecollectoren? Zijn er subsidieregelingen? Wat is er fiscaal mogelijk? Want de kosten - dat is even slikken. Het was de afgelopen jaren geen vetpot in de melkveehouderij. Daardoor heeft hij weinig kunnen investeren. Het onderhoud van zijn boerderij is achterop geraakt. „Ik kom er wel uit, hoor, maar het heeft even tijd nodig."

Landelijk geldt tot 2020 een subsidieregeling. Het Rijk draagt 4,50 euro per vierkante meter bij, maximaal 25.000 euro per adres. Dit jaar is 26,2 miljoen euro te vergeven. Wie het eerst komt, die het eerst maalt. Provincies hadden tot eind 2016 de regeling 'asbest eraf, zonnepanelen erop'.

Luttikhuis betwijfelt of op 1 januari 2024 alle asbestdaken in Nederland zijn verdwenen. LTO Nederland acht die datum „onhaalbaar", schreef de land- en tuinbouworganisatie recentelijk aan de Tweede Kamer. Asbestsaneerders, verenigd in VERAS, en het Verbond van Verzekeraars maken diezelfde inschatting. Als het tempo van sanering niet omhooggaat, is die datum niet haalbaar.

Of het gaat lukken, hangt af van de overheid, menen betrokken partijen. Die moet meer regie voeren, meer subsidie geven, btw op saneringskosten verlagen en het verbod op asbestdaken wettelijk vastleggen - het verbod is nu slechts een voornemen. De capaciteit bij de saneringsbedrijven is vooralsnog geen probleem, volgens VERAS-bestuurslid Teun Stam.

Vorig jaar is bijna 10 miljoen vierkante meter gesaneerd, afgelopen halfjaar 5 miljoen. LTO schat dat nog zo'n 100 miljoen vierkante meter asbest op daken van woningen en bedrijven ligt, waarvan 90 miljoen op agrarische bedrijfsgebouwen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gaat uit van een vergelijkbaar cijfer: 95 miljoen te saneren vierkante meters.

Vol gas

Sanering van al die meters kost 3,5 miljard euro, waarvan 2,5 miljard voor boeren, aldus LTO. Zij verwacht dat in 2024 nog 30 miljoen vierkante meter agrarisch dak te gaan is. Vooral in Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel staan veel asbeststallen.

In de gemeente Tubbergen, waartoe het dorp van Luttikhuis behoort, is pas „een fractie" van het asbest weggehaald, zegt wethouder Erik Volmerink (CDA): 10 procent van de naar schatting 500.000 vierkante meter. „We zullen knetterhard moeten werken om 2024 te halen. Daarom geven we nu vol gas."

> Asbestdaken zijn per 2024 verboden, en dan dus niet meer te verzekeren

Tubbergen probeert agrariërs met regelingen en informatiebijeenkomsten aan te sporen de daken te verwijderen. „We zijn bezig urgentie te kweken", zegt Volmerink. „Dat is nodig, ja, want anders denken de mensen: zo'n vaart zal het niet lopen."

Over boeren die stoppen maakt de wethouder zich de meeste zorgen. Wat gaan zij doen? Ze hebben vaak kleinere bedrijven, waarin ze geen grote investeringen meer willen doen.

Wat gebeurt er na 2023 als er nog asbest op het dak ligt? Gemeenten moeten de wet handhaven. Zij kunnen dan bijvoorbeeld een dwangsom opleggen, volgens Volmerink.

De daken zijn straks niet meer te verzekeren, verwacht de woordvoerder van het Verbond van Verzekeraars. „Je kunt niet iets verzekeren wat verboden is."

Onlangs kondigde verzekeraar ASR een premiestijging aan voor klanten met asbestdaken, en droeg hun op voor 2020 met een saneringsplan te komen. Als bij brand of storm asbestdeeltjes vrijkomen, kunnen de (opruim-)kosten behoorlijk oplopen.

Een woordvoerder van Infrastructuur en Waterstaat gaat ervan uit dat voor 2024 alle asbestdaken weg zijn. „De sector geeft aan dat het haalbaar is", houdt hij vol, ook al maakt LTO een andere inschatting. De laatste jaren voor het verbod ingaat zal in hoger tempo worden gesaneerd, verwacht de woordvoerder.